

dr hab. Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. UG
Uniwersytet Gdański

**Recenzja osiągnięć dr Anny Dąbrowskiej
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dyscyplinie literaturoznawstwo**

Uwagi wstępne

Pani dr Anna Dąbrowska swoją dotychczasową karierę akademicką związała ściśle z Uniwersytetem Jagiellońskim. Tu ukończyła z wyróżnieniem studia magisterskie filologii germańskiej (2005) na podstawie rozprawy *Zur Bedeutung der Ellipse in der Literatur: Funktionelle Analyse der Ellipse anhand ausgewählter Gedichte von Gottfried Benn, Paul Celan und Durs Grünbein* (promotorka: dr hab. Jadwiga Kita-Huber, prof. UJ). Cztery lata później „dopięła” w przewidzianym terminie czteroletnie studia doktorskie i uzyskała tytuł doktor nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa na podstawie rozprawy *Interkulturalität im Schaffen Soma Morgensterns*, której promotorką była prof. dr hab. Maria Kłańska a recenzentami prof. dr hab. Elżbieta Dzikowska oraz prof. dr hab. Hubert Orłowski. Warto zaznaczyć, że studiując równolegle Habilitantka kontynuowała edukację muzyczną, którą ukończyła dyplomem muzyka instrumentalisty w klasie skrzypiec Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. W. Żeleńskiego w Krakowie (2004).

Od 2005 roku dr Anna Dąbrowska zatrudniona jest w Instytucie Filologii Germańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, przechodząc kolejne stopnie kariery akademickiej; od roku 2012 roku – na stanowisku adiunkta.

W okresie od obrony doktoratu dr Anna Dąbrowska wydała 2 monografie autorskie, w tym książkę doktorską (recenzowaną dwukrotnie) oraz rozprawę wykazaną jako główne osiągnięcie we wniosku habilitacyjnym, współredagowała 3 prace zbiorowe oraz opublikowała 21 artykułów naukowych, z czego 14 ukazało się jako rozdziały w monografiach wieloautorskich a 7 w czasopismach (5 polskich i 2 zagranicznych). Ponadto wzięła udział w 14 konferencjach, 11 zagranicznych i 3, które odbyły się w Polsce.

Zaprezentowany dorobek naukowy nie jest wprawdzie ozbudowany, biorąc pod uwagę okres trzynastu lat od obrony doktoratu, ale rzetelny i solidny oraz silnie powiązany z działalnością dydaktyczną. Oddaje on kierunek peregrynacji naukowych, profil badawczy i proces usamodzielniania się krakowskiej Badaczki. W omawianym okresie dr Anna Dąbrowska

poszerzała spektrum zainteresowań badawczych i instrumentarium teoretyczne, poddając analizie i interpretacji zarówno teksty poetyckie jak i prozatorskie, badając wieloaspektowo sposoby generowania znaczeń w tekście literackim. Skoncentrowała się przy tym na problematyce wielo- i interkulturowości, szczególnie w odniesieniu do autorów literatury niemieckojęzycznej o bliskowschodnich korzeniach, który to kierunek należy uznać za znak rozpoznawczy profilu naukowego i dorobku Badaczki.

Tematyka badawcza oraz metodologia zastosowana w rozprawie habilitacyjnej kontynuuje i zwieńcza dotychczasową ścieżkę rozwoju, łącząc problematykę literaturo- i kulturoznawczą. Badaczka odważnie eksploruje obszary odległe od ścisłego „centrum” (polskiego) literaturoznawstwa germanistycznego. W swoich peregrynacjach wykracza poza zakres teoretycznego fundamentu badań literaturoznawczych, m.in. operacjonalizuje: koncepcje z zakresu narratologii przedstawicieli dyscyplin pokrewnych (m.in. historyka Haydena White’a odnośnie narracyjnego modelowania), metodologię powstałą na przecięciu różnych dyscyplin jak *memory studies* (m.in. termin „multidirektionales Erinnern” półnoamerykańskiego badacza pamięci i literatury Michaela Rothgerga), metody literaturoznawczych badań nad emocjami, które czerpią z ustaleń psychologii i pedagogiki, oraz sięga po elementy teorii rewolucji i konfliktu ze spektrum zainteresowań nauk społecznych. Tak więc w obszarze zastosowanego instrumentarium pojęciowego dostrzec można praktyki poszukujące, charakterystyczne dla rozwoju nowej humanistyki, otwierające badania literaturoznawcze na inter- i transdyscyplinarność.

Ocena głównego osiągnięcia

Jako główne osiągnięcie naukowe Habilitantka wskazała we wniosku monografię autorską *Narrative der Islamischen Revolution im Iran anhand ausgewählter deutschsprachiger Romane (2010–2019)*. Publikacja o objętości 258 stron ukazała się w 2022 roku w prestiżowym wydawnictwie Harrassowitz, w serii *Beiträge zu Literatur und Medien der Gegenwart* pod redakcją Moniki Wolting, Pauli Wojcik i Olivera Rufa. Publikacja uzyskała tym samym 300 punktów, czyli maksymalną liczbę przewidzianą w ministerialnym wykazie punktowanych wydawnictw.

Badaczka podkreśla w autoreferacie, że praca ta stanowi pierwszą monograficzną próbę scharakteryzowania niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie. Dr Anna Dąbrowska postawiła sobie zatem za cel wypełnienie luki w badaniach germanistyki polskiej i zadanie to konsekwentnie zrealizowała. Podkreślając znaczenie literatury niemiecko-

irańskiej w obliczu systemu opresyjnego w Iranie, słusznie podnosi, że badane przez nią teksty „mogą przyczyniać się poszerzenia repertuaru pamięci kulturowej, związanego z powstaniem szyickiej teokracji w Iranie”, zwłaszcza w sytuacji „gdy pisarze w Iranie konfrontowani są z cenzurą [...] w krajach niemieckojęzycznych mogą bez ograniczeń publikować krytyczne utwory” (s. 2).

Niszowość tematyki należy przy tym jednoznacznie postrzegać jako istotny atut rozprawy, której Autorka wybrała i naświetliła obszar w niewielkim, jeśli nie znikomym stopniu znajdujący się dotychczas w polu zainteresowania polskiej germanistyki. Poszerzyła tym samym znacząco stan wiedzy polskiej germanistyki, a ponieważ Habilitantka skoncentrowana jest w swoich badaniach przede wszystkim na jednym wiodącym temacie, stąd wyniki jej badań wnoszą do nauki polskiej istotne nowe treści.

Cel rozprawy Autorka sformułowała w prezentacji osiągnięcia jako „zbadanie estetycznych strategii stosowanych przez wybranych autorów, to jest ich *sposobów pisania* w rozumieniu Jörga Schönerta” (s. 3). W centrum zainteresowania monografii spozycjonowała „tragiczne i satyryczne sekundarne *sposoby pisania* o rewolucji” (s. 4). Habilitantka argumentuje w autoreferacie, że to one są najbardziej charakterystyczne dla badanych tekstów, precyzując w rozprawie w odniesieniu do ich struktury „für die Tiefenstruktur der hier untersuchten Texte” (*Narrative*, s. 11). We wprowadzeniu do monografii podkreśla przy tym, że chodzi jej o sposoby inscenizacji narratywów islamskiej rewolucji za pomocą aspektów tragizmu i satyry, które to badanie wymaga uwzględnienia treści, formy i ich wzajemnej relacji (por. *Narrative*, s. 12).

W zestawieniu badanego korpusu tekstów uwzględniono ponad dwadzieścia niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, przy czym „dogłębnej analizie” poddano w pracy sześć z nich, tj. Navid Kermani: „Dein Name” (2011), Hussein Ezadi: „Marivan unter den Kastanienbäumen: Ein kurdischer Roman” (2014), Sama Maani: „Ungläubig“ (2014) oraz „Teheran Wunderland“ (2018), Shida Bazyar: „Nachts ist es leise in Teheran“ (2016) oraz Michael Kleeberg: „Der Idiot des 21. Jahrhunderts: Ein Divan“ (2018).

Charakteryzując i jednocześnie porządkując korpus tekstów, Habilitantka wskazała w autoreferacie, że obejmuje on „powieści eksponujące problematykę polityczną i zawierające przynajmniej elementarną refleksję filozoficzno-historyczną”, „charakteryzujące się specyficzną konstrukcją czasoprzestrzeni, reprezentatywną dla niemieckojęzycznych powieści na temat islamskiej rewolucji w Iranie, a więc ze światem przedstawionym opierającym się na podwójnej lub heterogennej strukturze czasu i miejsca” (s. 3). Wyróżniła przy tym dwie opozycje spajające strukturę narracyjną omawianych powieści: w aspekcie przestrzennym *tu* –

tam (kraj niemieckojęzyczny i Iran) oraz czasowym *teraz – wtedy* (czas około 2000 r. lub później oraz koniec lat siedemdziesiątych XX wieku).

Dr Anna Dąbrowska precyzyjnie i przekonująco wyznaczyła ramy czasowe doboru badanego piśmiennictwa. Przywołując istotne wydarzenia z historii współczesnej Iranu, analizie poddała powieści z dekady 2010–2019. Rok 2010 określiła w autoreferacie jako następujący po 2009, gdy „w Iranie wybuchły intensywne protesty, które mogły przyczynić się do rewizjonistycznego spojrzenia na islamską rewolucję z końca lat siedemdziesiątych XX wieku”, a w związku z tym „ich rezonans widoczny jest w niektórych powieściach wydanych w 2010 r. lub później”. Rok 2019 wskazała jako „okrągłą, czterdziestą rocznicę utworzenia Islamskiej Republiki Iranu” (s. 3).

Badaczka prezentuje w pracy ugruntowany i spójny warsztat metodologiczny, którego fundament stanowi hermeneutyczny dialog z tekstem poszerzony o metody nazwane w Uwagach wstępnym niniejszej opinii. Wskazując na kluczowe dla powstania pracy w tym kształcie instrumentarium i inspiracje teoretyczne Habilitantka wymieniła m.in. zarówno wybrane elementy narratologii Wolfa Schmidta, niemieckiego sławisty nawiązującego do formalistycznych i strukturalistycznych teorii opowiadania, jak i wspomniane narracyjne modelowanie współczesnej historii w formie tragedii i satyry w rozumieniu amerykańskiego historyka i literaturoznawcy Haydena White’a. Pokrótce odniosła się także m.in. do współczesnych rozważania nad specyfiką gatunku powieść (*Narrative*, s. 7–8), wskazując także na ewolucję terminologii badawczej ostatnich dekad w wybranych aspektach (np. autobiograficzna a autofikcyjna literatura, s. 9, przyp. 45).

Centralne pojęcie narratywu na potrzeby pracy Habilitantka zdefiniowała w autoreferacie „jako narracyjne ustrukturyzowanie historii w formie white’owskiej tragedii lub satyry, ale również – i przede wszystkim – jako modelowanie reprezentacji historycznych wydarzeń za pomocą tragicznych i satyrycznych sekundarnych sposobów pisania” (s. 4). W odniesieniu do badanych tekstów tragiczne sposoby pisania zobrazowała w kolejnych podrozdziałach na przykładzie powieści Navida Kermaniego, Husseina Ezadiego, Shidy Bazyar i Michaela Kleeberga, a satyryczne – Samy Maaniego.

Co należy wyeksponować, Badaczka uwzględniła także teksty „ukazujące sytuację mniejszości etnicznych i religijnych w Iranie, a więc np. Kurdów, sunnitów czy też bahaitów”, wskazując w autoreferacie, że „cechują się widocznym potencjałem subwersywnym w porównaniu do oficjalnie propagowanych w Islamskiej Republice Iranu narratywów rewolucji” (s. 3). W tym miejscu nasuwa się pytanie u czytelnika, czy można założyć, że potencjał subwersji w przypadku tych narracji należy uznać za podwójny, gdyż nie tylko odnoszą się do opowieści

„przeciw-pamięci” w rozumieniu Michaela Foucaulta, ale część z tych tekstów powstała spod pióra autorów-migrantów, krytycznych wobec politycznej sytuacji w kraju pochodzenia.

Nawiązując do literaturoznawczych badań nad emocjami, które odgrywają istotną rolę w rozważaniach na temat satyryczności i tragiczności, Habilitantka trafnie zwraca uwagę na różnice w zakresie utrwalonych kodów emocjonalnych pomiędzy tekstami wydanymi legalnie w Iranie a pozycjami, które ukazały się poza granicami tego kraju. Wykazała w swojej pracy, że analizowane w monografii powieści przedstawiają w jednoznacznie negatywnym świetle szyicką teokrację, eksponując perspektywę (fikcyjnych) ofiar rewolucji.

Co godne podkreślenia, naświetlając kontekst kulturowy oraz społeczno-historyczny Rewolucji Islamskiej Badaczka przywołała różne funkcjonujące interpretacje historycznego wydarzenia, tj. przez pryzmat teorii modernizacji, praw człowieka, klerykalną, postkolonialną, ekonomiczną, z perspektywy *Gender Studies*, psychoanalizy i „great man aproach” oraz neomarksistowską (por. *Narrative*, s. 42–53).

Kierując pracę, jak zakładam, prymarnie do czytelnika kultury euroatlantyckiej, Autorka nie tylko zawarła w pracy objaśnienia dotyczące kontekstu społeczno-historycznego irańskiej rewolucji islamskiej, ale także elementy porównawcze dotyczące różnic z zakresu funkcjonowania satyry w perskiej literaturze a kulturze europejskiej, podkreślając, że funkcjonujące w perskim kręgu kulturowym zróżnicowane formy satyry nie zawsze znajdują bezpośredni odpowiednik w kulturze Zachodu (por. *Narrative*, s. 39). Ważny aneks do części analityczno-interpretacyjnej stanowią zebrane uwagi do transkrypcji perskich, arabskich i kurdyjskich wyrażen (por. *Narrative*, s. 229).

Jak już wspomniano, swoimi badaniami zaprezentowanymi w pracy habilitacyjnej dr Anna Dąbrowska poszerza w sposób istotny stan wiedzy, wieloaspektowy wywód rozprawy habilitacyjnej ugruntowując teoretycznie. Wyniki badań Autorka uporządkowała w dziewięciu rozbudowanych tezach, wielowymiarowo i przekonująco podsumowując rozważania dotyczące literackich inscenizacji islamskiej rewolucji w Iranie w odniesieniu do: procesów kształtowania pamięci kulturowej i kolektywnej, struktury narracji, tendencji w tragicznym i satyrycznym modelowaniu narratywów, funkcji narratywów jako nośników określonych kodów emocjonalnych, stosunku autorów do kluczowej w kulturze szyickiej narracji o męczeństwie, obecności dialektyki przedrewolucyjnego dążenia do wolności i porewolucyjnej niewoli oraz ukazania doświadczenia migracji/migranta. Niemniej czytelniczka i badaczka literatury interkulturowej odczyta pewien niedosyt odnośnie uwzględnienia w monografii aspektu wielojęzyczności, tak istotnego w badaniach nad tym obszarem działań literackich.

Nie zatrzymując się przy logice układu tez, z których teza kluczowa dla struktury pracy uporządkowana została na ostatniej pozycji (tj. Historia rewolucji modelowana jest w formie tragedii lub satyry w rozumieniu White'a), pewne zastrzeżenia budzi także struktura pracy. Rozprawa składa się z podziękowań (Danksagung, s. 1), wprowadzenia (Einleitung, s. 1–67), dwóch rozdziałów analityczno-interpretacyjnych, podejmujących kolejno aspekty tragizmu (s. 69–170) i satyry w omawianych tekstach (s. 171–216), a zwieńczonych podsumowaniem (Resümee, s. 217–228). Ponadto część analityczno-interpretacyjna uzupełniono wspomnianymi uwagami do transkrypcji perskich, arabskich i kurdyjskich wyrażen (s. 229–230), biograficznymi notatkami i dotyczącymi pisarzy omawianych tekstów (s. 231–234) oraz spisem literatury (s. 235–257).

Uwaga krytyczna dotyczy rozbudowanego wprowadzenia, w którym w poszczególnych podrozdziałach omówiono: korpus analizowanych tekstów, teoretyczne instrumentarium, stan badań, kontekst społeczno-historyczny rewolucji Islamskiej w Iranie, teorie dot. rewolucji, omówienie grupy niemieckojęzycznych pisarzy podejmujących tematykę Rewolucji Islamskiej – autorów omawianych tekstów. Z zastosowanym układzie wprowadzenie pełni de facto także funkcję pierwszego rozdziału o trudnej do zrekonstruowania logice uporządkowania zagadnień. Wywód zyskałby na przejrzystości, gdy np. teoretyczne rozważania, problematykę badawczą i stan badań jako wprowadzenie rozdzielono od historycznej wiedzy kontekstowej. omówienia grupy pisarzy i badanych korpusu tekstów.

Ocena pozostałego dorobku powstałego po obronie doktoratu

Wprawdzie w swoim autoreferacie Habilitantka przywołuje punktowo także dorobek sprzed obrony doktoratu, skoncentruję się w swojej ocenie na dokonaniach z lat 2009–2022, tj. powstałych po tej cezurze akademickiego rozwoju.

W badaniach dr Anny Dąbrowskiej w omawianym okresie dostrzec można jasno sprecyzowane zainteresowania oraz systematyczny rozwój. Profil badawczy Habilitantki oscyluje, jak wzmiankowano, przede wszystkim wokół problematyki wielo- i interkulturowości. Przy czym w swoich poszukiwaniach Habilitantka sięga zarówno po teksty kanonu niemieckojęzycznej literatury (m.in. Ingeborg Dachman, Franz Werfel, Rainer Maria Rilke), jak i – co szczególnie cenne – wzmacnia dyskurs w zakresie tekstów literatury interkulturowej związanej z Bliskim Wschodem, która powstaje w języku niemieckim w Austrii i Niemczech.

Problematyka publikacji w większości odzwierciedla główną oś naukowej działalności, skorelowana jest więc z tematyką publikacji wskazanej jako główne osiągnięcie, ale dotyczy

także innych autorów, z niemieckojęzycznego kanonu czy też o korzeniach bliskowschodnich tj. Mitry Gaast, Semiera Insayifa, Salema Khalfaniego czy SAIDa, odmiennych gatunków literackich (liryki), a także innej tematyki, m.in. relacji pomiędzy cielesnością a językiem, aspektów intermedialnych czy motywów biblijnych.

Artykuły autorstwa krakowskiej Badaczki ukazały się w germanistycznych czasopismach branżowych, a przede wszystkim, w istotnej części, w tomach wydanych przez renomowane oficyny polskie i zagraniczne (m.in. Peter Lang, transcript, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego ATUT, Königshausen&Neumann, Praesens), a jak już przywołano, książka habilitacyjna w prestiżowym domu wydawniczym – Harrassowitz. Dobór wydawnictw świadczy więc o przemyślanej strategii publikacyjnej Habilitantki.

Habilitantka uporządkowała swoje publikacje w cztery obszary zainteresowań badawczych. Wyniki badań przeprowadzonych w ramach projektu doktorskiego krakowska germanistka zaprezentowała po obronie doktoratu, w latach 2009–2013, nie tylko w książce doktorskiej, ale także w 3 artykułach dotyczących twórczości urodzonego w Galicji żydowsko-austriackiego pisarza Somiego Morgensterna. Jego światy literackie utkane zostały z odniesień do realiów życia w galicyjskich miejscowościach i Wiedniu uwzględniając aspekt wielojęzyczności. Grupa tych publikacji obejmuje monografię autorską „Interkulturalität im Schaffen Soma Morgensterns“ (2011) oraz następujące artykuły: „Zur Bedeutung der Bibel in ausgewählten Werken von Soma Morgenstern“ – 2009, „Autobiografie *In einer anderen Zeit. Jugendjahre in Ostgalizien* Soma Morgensterns als *Dichtung und Wahrheit*“ – 2012) oraz „Sprache und Interkulturalität im literarischen Werk Soma Morgensterns“ – 2013).

Na kolejnych etapach peregrynacji Habilitantka rozszerzyła badania nad motywem interkulturowości w literaturze lub też interkulturowością jako elementem poetyki, punktowo odnosząc się także do aspektu intermedialności. W tym zakresie opublikowała artykuł poświęcony dramatowi austriackiego autora Franza Werfla – „Intermediale Verschiebungen. Ein Vergleich von *Jacobowsky und der Oberst* von Franz Werfel mit dem Film *Jacobowsky und der Oberst* von Peter Glenville“ (2013). Następnie skierowała zainteresowanie w stronę twórczości urodzonych i żyjących w Austrii autorów z bliskowschodnimi korzeniami. W latach 2012–2017 Habilitantka opublikowała w tym obszarze 4 artykuły, dotyczące twórczości Hamida Sadra, autora obecnie żyjącego w Austrii, który wyemigrował z Iranu w latach 60. XX wieku. Grupa tych prac obejmuje artykuły dotyczące powieści *Faruq* Semiera Insayifa (2018), urodzonego w iracko-austriackiej rodzinie oraz powieści *Teheran Wunderland* autorstwa Samy Maaniego (2022), analizowanej także w monografii habilitacyjnej.

Pozostając przy problematyce interkulturowości w kolejnym kroku Habilitantka poszerzyła korpus badanych tekstów o twórczość autorów pochodzenia irańskiego żyjących w Niemczech, analizując w publikacjach zarówno teksty poetyckie, jak i epickie. W latach 2015–17 powstały 3 artykuły odnoszące się do poezji autorstwa SAIDa, który w latach sześćdziesiątych wyemigrował do Niemiec i tworzył w języku niemieckim. Kolejne 2 z roku 2020 dotyczą niemieckojęzycznych powieści: *Denn du wirst dich erinnern. Wiederkehr nach Teheran* (2017) autorki Mitry Gaast, która wyemigrowała z Iranu do Niemiec oraz pochodzącego z Iranu i żyjącego w Niemczech pisarza Salema Khalfaniego – *Die ersten Tage der Welt* (2019). Habilitantka uzupełnia tę grupę publikacji o 2 kolejne teksty: „*Mein Flüchtling kocht: Widerstand und Flüchtlingsdasein in Olga Grjasnowas Roman Gott ist nicht schüchtern*” (2019), powieści poświęconej uchodźcom syryjskim niemieckiej pisarki urodzonej w Baku oraz „*Ornithologie im Dienste des Dritten Reiches in der Novelle Die Vogelwelt von Auschwitz Arno Surminskis*” (2019), noweli autora pochodzącego z Prus Wschodnich, którą umieszcza w autoreferacie w kręgu problematyki polsko-niemieckiej.

Kolejne pole badawcze obejmuje – przywołując określenie dr Anny Dąbrowskiej – „pomniejszą tematyczną grupę artykułów”, które odnoszą się do znaczenia Biblii w literaturze niemieckojęzycznej. Niemniej w tym obszarze tematycznym powstały 4 wymienione w wykazie artykuły, wynik udziału dr Anny Dąbrowskiej jako stypendystki Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w projekcie „Mistrz“, którego laureatką była prof. Maria Kłańska. Są to publikacje z lat 2009–2010, które dotyczą twórczości Rainera Marii Rilkego, wybranych dramatów Ernsta Barlacha“ oraz krajobrazów biblijnych w twórczości Ingeborg Bachmann.

W wykazie Habilitantka odnotowuje ponadto 3 teksty inne, tj. jak wprowadzenie do tomu zbiorowego (współautorstwo), słowniczek autorów czy też indeks imion biblijnych. Jak Habilitantka podaje w wykazie, powołania na jej artykuły i monografie naukowe lub odesłania do jej prac pojawiają się w przypisach lub tekście głównym w co najmniej 11 pracach. Ich autorami są w większości badacze spoza kręgu polskiej germanistyki, co także ilustruje znacząco lukę w badaniach nad literaturą niemieckojęzyczną autorów o bliskowschodnich korzeniach w polskiej germanistyce, którą wypełnia książka habilitacyjna dr Anny Dąbrowskiej.

Skromny dorobek recenzyjny obejmuje 4 recenzje publikacyjne artykułów i wykazuje brak opublikowanych artykułów recenzyjnych, odzwierciedlając tym samym współczesne tendencje profilowania publikacyjnej działalności naukowej. W tym miejscu należy nadmienić, że od maja 2021 roku w programie POB Heritage działającym przy Uniwersytecie Jagiellońskim

w ramach Inicjatywy Doskonałości dr Anna Dąbrowska jest członkiem bazy ekspertów, którzy oceniają wnioski projektowe.

O ścisłej współpracy z austriacką germanistyką świadczy fakt, że Habilitantka jest aktywną członkinią programu postypendialnego fundacji im. Franza Werfla a od 2013 roku Österreichische Gesellschaft für Literatur. Jej aktywność naukową i umiejętność pozyskiwania funduszy zewnętrznych odzwierciedlają liczne staże naukowe – w ramach badań niemieckojęzycznej literatury interkulturowej w okresie po doktoracie kilkakrotnie przebywała na stażu na Uniwersytecie Wiedeńskim jako laureatka Franz-Werfel-Stipendium oraz stypendium im. Ernst-Macha (łącznie spędziła 34 miesiące na stypendiach OeAD w Wiedniu, stypendia realizując pod opieką naukową prof. Johanna Sonnleitnera). Na wydanie monografii habilitacyjnej środki pozyskała z funduszy OeAD, Österreichisches Kulturforum Warschau i w konkursie POB Heritage.

Na emancypację naukową dr Anny Dąbrowskiej wskazuje także okoliczność, że samodzielnie złożyła w czerwcu 2022 w Narodowym Centrum Nauki wniosek o grant OPUS, w którym – sądząc po zarysowanej w tytule tematyce „Uchodźcy zabierają głos. Niemieckojęzyczna proza autorów z Bliskiego Wschodu, którzy przybyli do krajów niemieckojęzycznych w nowym milenium” – zamierza kontynuować dotychczasowe badania. Natomiast o jej obecności w świecie europejskiej germanistyki i cennej umiejętności pracy zespołowej zaświadcza, że obecnie jest członkiem jednego międzynarodowego zespołowego projektu badawczego w trakcie realizacji, w drugim międzynarodowym gronie złożyła wniosek o finansowanie zamierzenia badawczego.

Obydwa wspomniane projekty zespołowe odbiegają od dotychczas eksplorowanej problematyki zarazem otwierają więc nowe pola badawcze w profilu Habilitantki dotycząc literatury polskich migrantów w Niemczech oraz narratywów wojny i ucieczki we współczesnym polsko-niemiecko-ukraińskim kontekście. I tak jako członek międzynarodowego zespołu w finansowanym przez DAAD projekcie naukowym GIP (Germanistische Partnerschaften) pt. „Regionen der Erinnerung. Raum und Gedächtnis in Mitteleuropa” (kierownik prof. Kerstin Schoor) dr Anna Dąbrowska bada twórczość Klubu Polskich Nieudaczników w Berlinie ze szczególnym uwzględnieniem ich tekstów literackich. Ten projekt realizowany jest we współpracy Uniwersytetu Jagiellońskiego, Europa-Universität Viadrina (Frankfurt nad Odrą) oraz Babeş-Bolyai-Universität Cluj-Napoca (BBU).

Drugi z projektów zespołowych „Wieder Krieg in Europa“. Kriegs- und Fluchtnarrative im gegenwärtigen deutsch-polnisch-ukrainischen literarischen Kontext“, na którego realizację złożono wniosek w październiku 2022r. w PNFN / DPWS (Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki, Deutsch-Polnische Wissenschaftsstiftung), realizuje Habilitantka we współpracy

z badaczami z Europa-Universität Viadrina (prof. Ievgeniia Voloschuk, dr Kirsten Möller). W przypadku przyznania środków miałyby pełnić funkcję kierownika strony polskiej.

W zakresie działalności organizacyjno-naukowej w omawianym okresie germanistka krakowska była członkiem komitetów organizacyjnych 4 konferencji naukowych. W ramach międzynarodowej wymiany naukowej trzykrotnie dzieliła się wynikami swoich badań, wygłaszając wykłady na zaproszenie instytucji działających na terenie Austrii i Niemiec, tj. Uniwersytet Paderborn, Polska Akademia Nauk w Wiedniu oraz w ramach Dnia Międzynarodowego Towarzystwa Josepha Rotha (Tag der Internationalen Joseph Roth Gesellschaft) we Frankfurcie nad Menem.

Na podkreślenie zasługuje działalność dydaktyczna dr Anny Dąbrowskiej, obejmująca szereg zajęć specjalistycznych, skorelowanych tematycznie w dużej części z jej zainteresowaniami badawczymi, tj. Historia literatury niemieckiego obszaru językowego, Wstęp do literaturoznawstwa, Metodologia badań literackich, Analiza tekstu literackiego, Literatura emigracyjna, Historia muzyki niemieckiej, Literatura III Rzeszy, Współczesna literatura austriacka i szwajcarska, Kultura krajów niemieckiego obszaru językowego, Literatura interkulturowa, Współczesna kultura krajów niemieckojęzycznych, Ironia w literaturze niemieckojęzycznej, Satyra w literaturze niemieckojęzycznej, Komizm w literaturze niemieckojęzycznej, Poetry slam oraz Niemiecki medyczny. Habilitantka słusznie eksponuje wysokie notowania prowadzonych zajęć w ankietach studenckich. Połączenie pracy naukowej z dydaktyką zaobserwować można także na przykładzie tematów prac dyplomowych realizowanych pod jej kierunkiem.

Działalność organizacyjna w macierzystym wydziale Habilitantki, tj. sekretarzowanie licznym komisjom rekrutacji na poziomie Instytutu i Wydziału, członkostwo w komisji Krajowych Ram Kwalifikacji na poziomie Wydziałowym i Instytutowym oraz pełnienie funkcji sekretarza komisji DSC, przyznającej środki finansowe młodym naukowcom na poziomie wydziałowym oraz kierownika kierunku filologia germańska, została dostrzeżona przez władze uczelni trzykrotnym przyznaniem Nagrody Rektora.

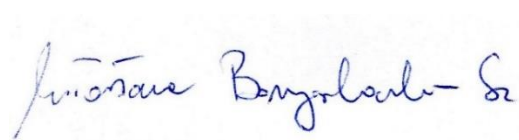
Wyróżnić należy także działalność Habilitantki jako koordynatorki współpracy Instytutu Filologii Germańskiej z Biblioteką Austriacką w Krakowie oraz trwające ponad dekadę pełnienie funkcji opiekuna naukowego Biblioteki Austriackiej w Krakowie (2010–2021). W kręgu działań popularyzatorskich docenić należy moderowanie odczytów z licznymi aktorami życia artystycznego i naukowego, tj. autorami i autorkami: Doron Rabinovici, Robert Schindel, Barbara Frischmuth, Gerhild Steinbuch, Karin Peschka, Reinhard Kaiser-Mühlecker, Claudia Erdheim, Sabine Gruber, Simon Deckert czy Sama Maani, badaczami, tj. Peter Rychlo

czy Ingeborg Gleichauf, oraz aktorem teatralnym Martinem Waltzem. Ponadto na tym polu działalności Habilitantka wymienia promowanie działań Biblioteki Austriackiej wśród studentów i uczniów krakowskich szkół ponadpodstawowych, a w ramach społecznej działalności popularyzatorskiej przeprowadzenie dwóch wykładów o historii literatury niemieckiej na Uniwersytecie Trzeciego Wieku.

Konkluzja

Jestem zdania, że przedstawiony do merytorycznej oceny dorobek naukowy dr Anny Dąbrowskiej w postaci monografii autorskich, artykułów naukowych, aktywności organizacyjnej realizowanej w środowisku akademickim polskim i zagranicznym, udziału w konferencjach, wykładów gościnnych oraz zaangażowania w międzynarodowe projekty badawcze jest wartościowy i wystarczający, aby uzyskać przeświadczenie o zdolności do prowadzenia przez habilitantkę samodzielnej pracy naukowej. **W odniesieniu zatem do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 20 lipca 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności procedury habilitacyjnej stawiam wniosek o kontynuowanie wszczętego postępowania na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.**

Należy wyrazić nadzieję, że na następnym etapie kariery naukowej Badaczka zintensyfikuje współpracę z otoczeniem społecznym, upowszechniając i popularyzując efekty swoich dociekań. Badania nad interkulturowością postrzegane są nie bez przyczyny jako odpowiedź na wyzwania współczesnego świata – zintensyfikowane migracje, wieloetniczność europejskich społeczeństw i tym samym wzmożony kontakt z kulturą Inności. Stąd w ten obszar działalności naukowej wpisany jest także postulat konieczności zmiany kulturowo-społecznej. W związku z aktualnymi wyzwaniami procesów migracyjnych, także w Polsce, a zwłaszcza w obliczu kryzysu migracyjnego i humanitarnego na granicy Polski z Białorusią, w badaniach dotyczących literatury spod pióra pisarzy-migrantów o bliskowschodnich korzeniach tkwi potencjał do kształtowania empatii i otwartych postaw wobec migracji i migrantów, szczególnie z tej części świata.

Gdańsk, 12 września 2023 r.